

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. I. An Judex secularis cognoscere, ac terminare possit causas
Ecclesiasticas?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

in ea; & habilitate ad novum officium obtinendum; imò & jurè optandi aliud (quorum primum habetur in c. *Pastoralis* 53. 2. *verùm de Appellat.* alterum c. *Pastoralis* 7. de *Cleric. excommunic.* tertium ex eod.) non tamen propterea amittit beneficium prius obtentum, nisi ab officio sit suspensus in perpetuum; quod non fuit in præfenti casu.

ARTICULUS IV.

De causis, quæ in iudicium veniunt.

65. **C**UM in omni iudicio præter partes necessarius sit Judex; non autem Judex quilibet de qualibet causa iudicandi auctoritatem habeat: quæstio est de quibus causis Judex secularis, vel Ecclesiasticus, cognitionem assumere, ac exercere iudicaturam jure valeat? Et quamvis P. Thomas Sanchez l. 6. *consil. moral. c. 3. dub. 8.* causam *iudicialem* (per quam intelligit materiam, & originem alicujus negotii, nondum patefactam discussione, & examine) rectè dicat, esse duplicem, *Ecclesiasticam* (quæ ad Judicem Ecclesiasticum pertinet, vel quia crimen est Ecclesiasticum, vel persona est Ecclesiastica) & alteram *secularem*, quæ scilicet ad Judicem secularem pertinet: adhuc tamen inexplicatum manet, & valde controversum, quæ sit materia, & negotiorum origo pertinens ad hunc, vel illum Judicem: & tribunalibus Laicorum plerumquè prætendentibus omnem quæstionem *de temporalibus*, sive sit *secularium*, sive *Ecclesiasticarum* personarum, pertinere ad suum forum. Ut igitur id amplius exponamus sit.

§. I.

An Judex secularis cognoscere, ac terminare possit causas Ecclesiasticas?

66. **S**UPPONENDUM interim, juxta Pirhing. h. t. *sect. 2. c. 1.* quòd, loquendo generaliter, negotia, & causæ Ecclesiasticæ dicantur, quæcunque ad Ecclesias, & personas Ecclesiasticas spectant: & harum causarum aliæ sint merè, ac propriè spirituales, quæ propriè spectant ad spirituale regimen Prælatorum Ecclesiæ, ut sunt causæ beneficiaræ, decimales, matrimo-

niales; & universim omnes illæ, quæ vel ad Dei cultum, vel ad spirituales animarum salutem, & à peccatis curationem spectant: aliæ sint *temporales*, ut quæ sunt de Ecclesiasticorum dominio, contractibus, testamentis, ac similibus, & rursus aliæ *civiles*; aliæ *criminales*. Abb. in c. 2. h. t. n. 2. not. 3. & alii Canonistæ communiter, Gonzalez autem in c. 2. h. t. n. 8. distinguit causas, & negotia *Ecclesiastica* in *merè Ecclesiastica*; in *Ecclesiastica*, & *mixta*. Causas verò *merè Ecclesiasticas*, sicut spirituales, vocat causas sacramentorum; *Ecclesiasticas*, quæ tam jure canonico, quam Imperatorum sanctionibus iudicio Ecclesiæ sunt reservata, ut causæ Ecclesiarum, vel personarum Ecclesiasticarum; cap. *quoniam de immunit. Eccles. l. 6.* Trident. *sess. 24. de reformat. c. 20. & sess. 25. c. 3. mixtas*, quæ licet naturâ suâ sint temporalia, eorum tamen cognitio ad utramque spectat jurisdictionem, tam secularem, quam Ecclesiasticam contra Laicos; unde præventioni in eis locus est, ut plura adducentes de his causis tradunt Martha de *jurisdic. 2. p. c. 1.* Bobadilla lib. 2. *polit. c. 17.* Salas de *legibus tract. 14. q. 96. disput. 9. sect. 5.* Sanchez de *matrim. l. 3. disput. 54.*

Supponendum 2. causas, & negotia *Ecclesiastica* paucis rectè posse dici ea, quæ gaudent immunitate, ac exemptione à foro Laicorum. Nam hoc ipso, quòd favore Religionis, & Ecclesiarum, aliquòd exemptum sit à foro seculari, necesse est, quòd pertineat ad forum Ecclesiasticum per dicta *sup.* Quia vero ex his quædam exempta sunt *ex natura rei*, ut causæ sacramentorum; quædam jure divino positivo, quædam solum humano, ut diximus l. 1. t. 2. de *constitut.* ideò non omnia eà vi censentur inter merè Ecclesiastica. Advertendum autem *immunitatem* Ecclesiasticam aliam esse *personarum*; aliam esse *rerum*; aliam *locorum*; aliam *causarum*, & quamlibet harum immunitatum tractari in hoc volumine decretalium. Nam de immunitate *personarum* agitur in c. *Clerici*; h. t. de *immunitate rerum*, & *locorum c. non minus* & c. *magno perè, de immunitat. Eccles.* de immunitate *causarum*, in c. *Decernimus 2. h. t.* suppon. 3. in dicto c. *Decernimus*, generaliter statui, ne Laici *Ecclesiastica negotia* terminare præsumant

Tex-

Textus sic habet: *Decernimus autem, ut laici Ecclesiastica terminare negotia non presumant; & Episcopi, Abbates, Archidiaconi, & alii Ecclesiarum Prælati, de negotiis Ecclesiasticis, vel de aliis, quæ spiritualia esse noscuntur, aliquorum laicorum judicio, non disponant; nec propter eorum prohibitionem Ecclesiasticam dimittant justitiam exercere.*

68. Ex hoc textu sequitur 1. causas rerum, locorum, & personarum Ecclesiasticarum exemptas non posse cognosci, seu terminari à Judice Laico, seu seculari. Si enim est exempta, est eo ipso *Ecclesiastica*; sed causas Ecclesiasticas terminare non potest Judex laicus; ergo. dixi *terminare*. Nam, ut rectè notat Gonzalez *in cit. c. Decernimus, n. 3.* textus in vera lectura habet *terminare, non judicare*, ut ponit Raymundus. Nam *tractare negotium*, fieri potest vel *ministerialiter*, vel *jurisdictionaliter*. Tractare *ministerialiter* negotia Ecclesiastica possunt Laici, vel tanquam Procuratores, ut *c. 1. de pactis in 6*; vel ut Notarii teste Fermosino *hic q. 12.* vel tanquam assessores, aut consultores, ut notat Diana *p. 4. tr. 4. resolut. 38.* vel tanquam delegati à Papa, sed non inferiore; gloss. *in cit. c. 2. V. presumant*: non autem *jurisdictionaliter*, per clarum textum in dict. *c. Decernimus*.

69. Dices textum in *c. Decernimus* procedere de causis *merè* Ecclesiasticis, seu spiritualibus; non autem aliis propter rationes in contrarium, quas referemus à *n. 96.* & consuetudinem, & praxim hoc ævo contrariam, præsertim in causis civilibus, & concernentibus temporalitatem bonorum, quæ possidentur etiam ab Ecclesiasticis; & in his contra exemptionem juris, solum humani, dudum esse præscriptum à Tribunalibus Laicorum. Resp. nego anteced. Nam non tantum res *merè* spirituales, sed etiam ipsæ Ecclesiæ, personæ Ecclesiasticæ, & quæcunque bona ad eas pertinentia exempta sunt ab omni Laicorum jurisdictione, jure non tantum Ecclesiastico, & civili, sed etiam probabilius divino, saltem *tradito*, & per Ecclesiam explicato, ut fuse tradidimus *l. 1. a. 10. q. 7.* præsertim §. 8. ubi etiam resolvimus ea, quæ in contrarium afferuntur.

70. Sequitur 2. Episcopos, Abbates, Archidiaconos, aliósque Prælatos Ecclesiasticos

(quo nomine propriè veniunt, qui jurisdictionem ordinariam habent, juxta gloss. *fin. in c. Decernimus, & Abbas ibid. n. 16.*) non debere de negotiis Ecclesiasticis, præsertim spiritualibus disponere secundum judicium Laicorum; nec intermittere exercitium Ecclesiasticæ jurisdictionis per eorundem prohibitionem, vel oppositionem, ut definitur in *cit. c. 2. supr. n. 67.* Per hoc tamen non negatur, quòd laici possint tractare negotia, & causas temporales Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum ministerialiter, ut diximus *n. 68.* quin illis super ipsos Clericos præeminentia, gubernatio, vel potestas conferatur; ita Sylvester V. *Laicus q. 1. Abbas in c. 10. h. n. 18.*

Sequitur 3. quòd Judex Laicus auctoritate propriâ, & tanquam Judex Ordinarius, non possit cognoscere causas judiciales Clericorum merè civiles, quando illæ causæ versantur inter Clericos, vel contra Clericos, aut Ecclesias *c. 2. hic*: potest tamen id *ex commissione*, seu delegatione Episcopi, vel alterius Prælati Ecclesiastici; quia Judex delegatus non utitur suâ, sed auctoritate delegantis *L. 1. §. 1. ff. de officio ejus, cui mand. est jurisdic.* quod tamen non procedit de Universitate causarum; hæc enim ei delegari non potest; cum æquiparetur *ordinaria*: Felinus *in c. 2. cit. n. 1.* Excipe tamen causas feudales. Nam has cognoscet dominus directus, esto Clericus sit ejus Vassallus, & ille Laicus, *c. caterum. De Judicijs.* Excipe 2. nisi bona quæ habent, cum eo onere transierint ad Clericos, vel Ecclesias, ut maneant sub eodem foro, sub quo prius erant. Molin. *tr. 5. d. 6. n. 6. Gail. l. 1. observ. 30. n. 1. Layman in c. 5. de Judic. à n. 2.* Excipe 3. nisi principaliter agatur contra Laicum in causa evictionis rei emptæ à Clerico, cujus hic esse debet defensor necessarius, tanquam venditor. *L. Venditor 49. ff. de Judic. cum gloss. V. Judicijs.* Excipe 4. nisi Clericus alieno nomine conveniatur ratione officii. v. g. Tutoris &c. Pirhing. *de foro compet. n. 91. q. Præterea.* Excipe 5. nisi Clericus Laicum conveniat coram Judice seculari, & reconveniatur in causa civili coram eodem Gail. *cit. observ. 37. n. 6.* Sed an huic exceptioni locus sit? Dicemus *infra tit. 4. de mutuis petition.*

71